EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 30.5.2012.
COM(2012) 257 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2012. GADA KONVERĢENCES ZIŅOJUMS

(Sagatavots saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 1. punktu)

{SWD(2012) 144 final}

KOMISIJAS ZIŅOJUMS

2012. GADA KONVERĢENCES ZIŅOJUMS

(Sagatavots saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 1. punktu)

1. ZIŅOJUMA MĒRĶIS

Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk LESD) 140. panta 1. punktā noteikts, ka Komisija un Eiropas Centrālā banka (ECB) vismaz reizi divos gados vai pēc dalībvalsts ar izņēmuma statusu[1] iesniegta pieprasījuma ziņo Padomei par panākumiem, ko dalībvalstis guvušas, pildot savas saistības attiecībā uz ekonomiskās un monetārās savienības izveidi. 2010. gada maijā Komisija un ECB pieņēma jaunākos periodiskos konverģences ziņojumus.

2012. gada konverģences ziņojums attiecas uz šādām astoņām dalībvalstīm ar izņēmuma statusu: Bulgāriju, Čehiju, Latviju, Lietuvu, Ungāriju, Poliju, Rumāniju un Zviedriju[2]. Detalizēts vērtējums par konverģences stāvokli šajās dalībvalstīs ietverts minētā ziņojuma tehniskajā pielikumā (SWD(2012) 144). Kad tika sagatavots iepriekšējais, 2010. gada konverģences ziņojums, dalībvalstu progress konverģences jomā bija nevienmērīgs, jo daudzām no tām bija jāveic ievērojamas iepriekš uzkrātās nelīdzsvarotības korekcijas saistībā ar ekonomikas un finansiālo krīzi. Pašreizējā pārbaude notiek joprojām sarežģītos ārējos apstākļos līdztekus trauslai atlabšanai reģionā un periodiskām svārstībām finanšu tirgos.

Komisijas un ECB sagatavoto ziņojumu saturu reglamentē LESD 140. panta 1. punkts. Šajā pantā ir ietverta prasība, ka ziņojumos jāiekļauj vērtējums par valsts tiesību aktu, tostarp valsts centrālās bankas statūtu, atbilstību LESD 130. un 131. pantam, kā arī Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas statūtiem (turpmāk ECBS un ECB Statūti). Turklāt ziņojumos, atsaucoties uz konverģences kritērijiem (cenu stabilitāte, publiskās finanses, valūtas kursa stabilitāte, ilgtermiņa procentu likmes), kā arī ņemot vērā citus LESD 140. panta 1. punkta pēdējā daļā minētos faktorus, arī jāvērtē, vai attiecīgajā dalībvalstī ir sasniegts augsts ilgtspējīgas konverģences līmenis. Četri konverģences kritēriji ir sīkāk iztirzāti līgumiem pievienotajā protokolā (Protokols Nr. 13 par konverģences kritērijiem).

Ekonomikas un finanšu krīze atklāja trūkumus pašreizējā EMS ekonomikas vadības sistēmā un parādīja, ka tās pašreizējos instrumentus nepieciešams izmantot pilnīgāk. Šī pārbaude norisinās līdztekus EMS vadības reformai, kas tika uzsākta pirms diviem gadiem ar mērķi nodrošināt ilgtspējīgu ekonomiskās un monetārās savienības funkcionēšanu. Konverģences novērtējums tādējādi ir saskaņots ar plašāku "Eiropas pusgada" pieeju, kas paredz meklēt integrētus un uz cēloņiem vērstus risinājumus

[1] Dalībvalstis, kuras vēl nav izpildījušas euro ieviešanai nepieciešamos nosacījumus, sauc par "dalībvalstīm ar izņēmuma statusu". Dānija un Apvienotā Karaliste vienojās par izņēmuma kārtību pirms Mārstrihtas Līguma pieņemšanas, un nepiedalās EMS trešajā posmā.

[2] Dānija un Apvienotā Karaliste nav izteikušas vēlēšanos ieviest euro, tādēļ vērtējums uz tām neattiecas.

ekonomikas politikas problēmām, ar kurām EMS nākas saskarties, nodrošinot fiskālo stabilitāti, konkurētspēju, finanšu tirgus stabilitāti un ekonomisko izaugsmi. Galvenie jauninājumi vadības reformas jomā, pastiprinot katras dalībvalsts konverģences procesa un tā ilgtspējas novērtējumu, ietver *inter alia* pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, ko pastiprināja Stabilitātes un izaugsmes pakta 2011. gada reforma, un jaunus instrumentus makroekonomiskās nelīdzsvarotības uzraudzības jomā. Konkrētāk, tajā ņemts vērā 2012. gada konverģences programmu[3] novērtējums un konstatējumi saskaņā ar Brīdinājuma mehānisma ziņojumu par makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūru[4].

Konverģences kritēriji

Lai pārbaudītu **valsts tiesību aktu**, tostarp valstu centrālo banku statūtu, **atbilstību** LESD 130. pantam un atbilstību saderības prasībai saskaņā ar LESD 131. pantu, jāizvērtē monetārās finansēšanas aizlieguma (123. pants) un priviliģētas piekļuves aizlieguma (124. pants) ievērošana; saskanība ar ECBS mērķiem (127. panta 1. punkts) un uzdevumiem (127. panta 2. punkts) un citi aspekti, kas attiecas uz valstu centrālo banku integrāciju ECBS, kad notiks pāreja uz euro.

Cenu stabilitātes kritērija definīcija ir iekļauta LESD 140. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā: *augstu cenu stabilitātes līmeni "konstatē, samērojot inflācijas līmeni attiecīgā valstī ar inflācijas līmeni, augstākais, trijās cenu ziņā stabilākajās dalībvalstīs".*

Protokola par konverģences kritērijiem 1. pantā noteikts, ka „*cenu stabilitātes kritērijs […] nozīmē, ka attiecīgajā dalībvalstī ir stabilas cenas un vienā gadā pirms novērtējuma vidējais inflācijas līmenis nepārsniedz 1,5 procentu punktus, to samērojot ar, augstākais, tādu triju dalībvalstu datiem, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Inflāciju aprēķina, salīdzinot patēriņa cenu indeksus un ņemot vērā to, ka dažādās valstīs to nosaka dažādi*"[5]. Prasība par ilgtspējību nozīmē, ka apmierinošu inflācijas rādītāju pamatā jābūt resursu izmaksu līmenim un citiem faktoriem, kas ietekmē cenu izmaiņas strukturālā izpratnē, nevis īstermiņa faktoru ietekmei. Tāpēc konverģences pārbaude ietver tādu faktoru novērtējumu, kam ir ietekme uz inflācijas prognozēm, un to papildina atsauce uz jaunākajām Komisijas dienestu inflācijas prognozēm[6]. Šajā sakarībā ziņojumā arī tiek vērtēts, vai valsts varētu sasniegt atsauces vērtību nākamo mēnešu laikā.

---

3 Pieejamas http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/sgp/convergence/programmes/2012_en.htm

4 Galvenā ekonomikas un finanšu krīzes mācība bija tāda, ka ekonomikas vadības sistēmu, kas ir pamatā EMS, nepieciešams vairāk nostiprināt, lai risinātu problēmas saistībā ar ilgtspējīgai attīstībai kaitējošām makroekonomikas tendencēm. Jaunā makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas un koriģēšanas procedūra – makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūra (MNNP) – atbilst šai vajadzībai un bija viens no galvenajiem elementiem tiesību aktu paketē (tā sauktajā sešu tiesību aktu paketē, kas stājās spēkā 2011. gada decembrī) EMS vadības struktūru stiprināšanai.

5 Cenu stabilitātes kritērija vajadzībām inflāciju mēra, izmantojot saskaņotos patēriņa cenu indeksus (SPCI), kas ir definēti Padomes Regulā (EK) Nr. 2494/95.

6 Inflācijas un citu mainīgo lielumu prognozes ir atrodamas Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozē. Komisijas dienestu prognozes balstās uz virkni kopējo pieņēmumu attiecībā uz ārējiem mainīgajiem lielumiem un nemainīgas politikas pieņēmumu, tajā pašā laikā ņemot vērā pietiekami detalizēti zināmus pasākumus. Atsauces vērtības prognozi ietekmē būtiska nenoteiktība, ņemot vērā, ka to aprēķina, pamatojoties uz to trīs dalībvalstu inflācijas prognozi, kuras pārskata periodā prognozētas kā cenu ziņā stabilākās valstis, tādējādi palielinot iespējamo kļūdas robežu.

2012. gada martā aprēķinātā inflācijas atsauces vērtība ir 3,1 %, un trīs dalībvalstis ar labākajiem rādītājiem ir Zviedrija, Īrija un Slovēnija.

Konverģences **kritērijs, kas attiecas uz publiskajām finansēm**, LESD 140. panta 1. punkta otrajā ievilkumā definēts kā "*valsts finanšu stāvokļa stabilitāte*; *to konstatē, izejot no tā, vai ir sasniegts valsts budžeta stāvoklis bez pārmērīga deficīta, kā noteikts šā līguma 126 panta 6. punktā".* Papildus tam Protokola par konverģences kritērijiem 2. pantā ir noteikts, ka šis kritērijs nozīmē to, ka "*novērtējuma brīdī uz dalībvalsti neattiecas atbilstīgi minētā Līguma 126. panta 6. punktam pieņemts Padomes lēmums par pārmērīgu budžeta deficītu*". Kā daļa no kopējās ekonomikas vadības stiprināšanas EMS 2011. gadā tika pastiprināti sekundārie tiesību akti, kas attiecas uz publiskajām finansēm, tostarp jaunais regulējums, ar ko groza Stabilitātes un izaugsmes paktu[7].

LESD 140. panta 1. punkta trešajā ievilkumā **valūtas kursa kritērijs** ir skaidrots šādi: "*vismaz divus gadus attiecīgās valsts valūtas kursa svārstības palikušas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānisma noteiktajās robežās, un šīs valsts valūta nav devalvēta attiecībā pret euro*".

Protokola par konverģences kritērijiem 3. pantā noteikts, ka *„kritērijs dalībai Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā […] nozīmē, ka attiecīgā dalībvalsts vismaz divus gadus pirms novērtējuma bez lielām grūtībām ir ievērojusi normālās valūtas kursa svārstību robežas, kas paredzētas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā. Proti, dalībvalsts šajā laikposmā pēc savas iniciatīvas nav devalvējusi savas valūtas oficiālo maiņas kursu attiecībā pret euro*[8]".

Attiecīgais valūtas kursa stabilitātes novērtēšanas divu gadu periods šajā ziņojumā aptver laika posmu no 2010. gada 1. maija līdz 2012. gada 30. aprīlim. Šajā valūtas kursa stabilitātes kritērija novērtējumā Komisija ņem vērā tādu papildu rādītāju izmaiņas kā ārvalstu valūtas rezerves un īstermiņa procentu likmes, kā arī politikas pasākumu lomu, tostarp valūtas intervences, saglabājot valūtas kursa stabilitāti. Attiecīgos gadījumos analīzē tiek ņemta vērā arī ārējo oficiālo finansēšanas pasākumu ietekme, tai skaitā to apmērs, palīdzības plūsmu apjoms un profils un iespējamie politiskie nosacījumi.

LESD 140. panta 1. punkta ceturtajā ievilkumā ir ietverta šāda prasība: "*stabilitāte attiecībā uz dalībvalsts ar izņēmuma statusu panākto konverģenci un tās dalību valūtas maiņas mehānismā, kuru atspoguļo* ***ilgtermiņa procentu likmes***". Protokola par konverģences kritērijiem 4. pants nosaka, ka „*procentu likmju konverģences kritērijs (…) nozīmē, ka viena gada laikposmā pirms novērtējuma attiecīgās*

---

7 Direktīva par obligātajām prasībām valstu budžetu sistēmām, divas jaunas regulas par makroekonomisko uzraudzību un trīs regulas, ar ko groza Stabilitātes un izaugsmes paktu (SIP), kas stājās spēkā 2011. gada 13. decembrī (viena no divām jaunajām regulām par makroekonomisko uzraudzību un viena no trijām regulām, ar ko groza SIP, ietver jaunus stiprināšanas mehānismus euro zonas dalībvalstīm). Papildus parāda kritērija efektīvai izmantošanai pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā ir veikti grozījumi, ar ko ievieš virkni nozīmīgu jauninājumu Stabilitātes un izaugsmes paktā, konkrētāk, izdevumu slieksni nolūkā papildināt tā progresa novērtējumu, kas panākts virzībā uz katrai valstij konkrētu vidēja termiņa budžeta mērķi.

8 Izvērtējot atbilstību valūtas kursa kritērijam, Komisija pārbauda, vai valūtas kurss ir bijis pēc iespējas tuvāks valūtas kursa mehānisma II (VKM II) centrālajai likmei, bet vienlaikus var ņemt vērā valūtas kursa paaugstināšanās cēloņus saskaņā ar neoficiālās ECOFIN padomes Kopējo paziņojumu par pievienošanās valstīm un VKM2 (2003. gada 5. aprīlis, Atēnas).

dalībvalsts vidējā nominālā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme par ne vairāk kā 2 % pārsniedz likmes, augstākais, trijās tādās dalībvalstīs, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Procentu likmes aprēķina, par pamatu ņemot valsts ilgtermiņa obligācijas vai līdzīgus vērtspapīrus un ņemot vērā to, ka dažādās valstīs tās nosaka dažādi". Pašreizējos apstākļos valdību obligāciju tirgi dažās dalībvalstīs ir pakļauti smagiem izkropļojumiem, kuri ir pamatā tam, ka šo valstu ilgtermiņa procentu likmes nav nozīmīgs kritērijs konverģences novērtējumam. Tāpēc nebūtu piemēroti ņemt vērā Īrijas ilgtermiņa procentu likmes atsauces vērtību aprēķināšanai ilgtermiņa procentu likmes kritērijam, lai gan tā ir viena no trijām labākos sasniegumus guvušajām dalībvalstīm cenu stabilitātes jomā. Tāpēc atsauces vērtības pamatā ir ilgtermiņa procentu likmes Zviedrijā un Slovēnijā[9].

2012. gada martā aprēķinātā procentu likmju atsauces vērtība bija 5,8 %.

LESD 140. panta 1. punktā ir noteikta prasība vērtēt arī citus faktorus, kas ir nozīmīgi ekonomikas integrācijai un konverģencei. Minētie papildu faktori aptver finanšu un produktu tirgu integrāciju, tekošā konta maksājumu bilances attīstību, kā arī darbaspēka vienības izmaksu un citu cenu indeksu attīstību. Pēdējie no minētajiem faktoriem ir atspoguļoti cenu stabilitātes vērtējumā. Visi šie papildu faktori ir nozīmīgi rādītāji, ka dalībvalsts integrācija euro zonā varētu norisināties bez sarežģījumiem.

2. BULGĀRIJA

Bulgārijas tiesību akti, konkrētāk, *Bulgarska narodna banka (BNB)* likums un Likums par interešu konfliktu novēršanu un noskaidrošanu, **nav pilnībā atbilstoši** LESD 131. pantā noteiktajam saderības pienākumam. Neatbilstība un nepilnības ir saglabājušās attiecībā uz *BNB* neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu un centrālās bankas integrāciju ECBS saistībā ar ECBS uzdevumiem, kas noteikti LESD 127. panta 2. punktā un ECBS/ECB statūtu 3. pantā.

Bulgārijā 12 mēnešu vidējā inflācija ir bijusi augstāka par atsauces vērtību visos konverģences novērtējumos kopš tās pievienošanās ES 2007. gadā. Vidējais inflācijas līmenis Bulgārijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 2,7 %, kas ir zemāks par 3,1% atsauces vērtību. Sagaidāms, ka turpmākajos mēnešos tas saglabāsies zemāks par atsauces vērtību.

Gada SPCI inflācija samazinājās gandrīz līdz nullei 2009. gada beigās sakarā ar patēriņa preču cenu samazinājumu un ievērojamu recesiju. Patēriņa preču cenu stabilizācijas, netiešo nodokļu palielināšanas un atalgojuma joprojām ievērojamā pieauguma ietekmē inflācija 2010. gadā atsāka palielināties. Tā sasniedza augstāko punktu – 4,6 % – 2011. gada sākumā, tad atkal saruka līdz 2 % 2011. gada beigās līdz ar iepriekšējo divu faktoru ietekmes samazināšanos. Gada SPCI inflācija 2012. gada martā bija 1,7 %.

[9] Atsauces vērtība 2012. gada martā ir aprēķināta kā vidējais skaitlis no vidējās ilgtermiņa procentu likmes Zviedrijā (2,2 %) un Slovēnijā (5,4 %). Turpretī Īrijā 2012. gada martā vidējā ilgtermiņa procentu likme 12 mēnešu periodā bija 9,1 %. Īrija kopš 2010. gada decembra saņem palīdzību no ES/SVF finansiālās palīdzības programmas.

Sagaidāms, ka 2012. gadā inflācija nedaudz palielināsies, jo to ietekmēs patēriņa preču cenu pieaugums gada sākumā un augsts nominālā atalgojuma pieaugums, kas savukārt noteiks pakalpojumu cenu pieaugumu, lai gan iekšzemes pieprasījums ir zems. Tādēļ Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozē paredzēta 2,6 % vidējā gada inflācija 2012. gadā un 2,7 % – 2013. gadā. Relatīvi zemais cenu līmenis Bulgārijā (2010. gadā tas bija 49 % no euro zonas vidējā līmeņa) norāda, ka ilgtermiņā pastāv ievērojams potenciāls turpmākai cenu līmeņa konverģencei.

Bulgārija ir izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

2.a grafiks: **Bulgārija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(12 mēnešu mainīgais vidējais rādītājs procentos)

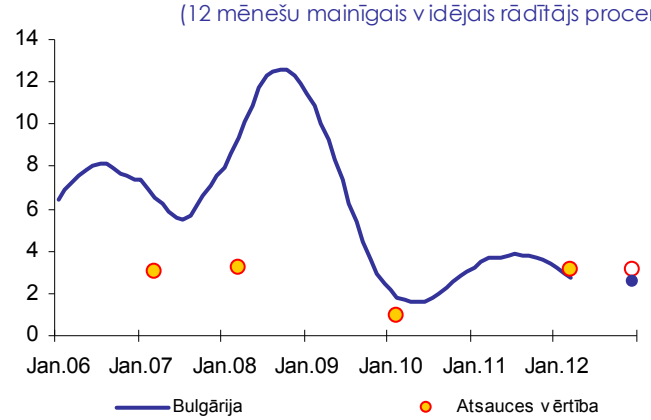

Piezīme. Ar punktiem 2012. gada decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze

Uz Bulgāriju pašlaik attiecas Padomes Lēmums par pārmērīga deficīta pastāvēšanu (Padomes 2010. gada 13. jūlija lēmums)[10]. Padome ir ieteikusi Bulgārijai rīkoties, lai pārliecinošā un ilgtspējīgā veidā līdz 2011. gadam samazinātu deficītu zem 3 % no IKP. Vispārējās valdības bilance samazinājās no 4,3 % no IKP 2009. gadā līdz 3,1 % 2010. gadā, kam pamatā bija zemāki kārtējie izdevumi attiecībā pret IKP. Deficīta attiecība pret IKP 2011. gadā bija 2,1 %, un saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi sagaidāmi turpmāki uzlabojumi līdz 1,9 % no IKP 2012. gadā un 1,7 % – 2013. gadā, pieņemot, ka politika netiks mainīta, un to balstīs joprojām iesaldēts algu apmērs publiskajā sektorā un pensijas, kā arī pasākumi nodokļu iekasēšanas uzlabošanai. 2011. gadā valsts kopējā parāda attiecība saglabājās zema – aptuveni 16,3 % apmērā no IKP, tomēr paredzams, ka 2012. gadā tā pieaugs līdz aptuveni 17,6 % no IKP, bet 2013. gadā – līdz 18,5 % no IKP.

Ņemot vērā šīs tendences un Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi, Komisija uzskata, ka pārmērīgā deficīta novēršanu atspoguļo ticams un noturīgs budžeta deficīta samazinājums līdz mazāk nekā 3 % no IKP. Tāpēc Komisija iesaka Padomei atcelt lēmumu par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu Bulgārijā.

Ja Padome nolems atcelt pārmērīga deficīta novēršanas procedūru Bulgārijai, **Bulgārija būs izpildījusi publisko finanšu stāvokļa kritēriju**.

[10] 2010/422/EK (OV L 199, 31.7.2010., 26. lpp.)

2.b grafiks: **Bulgārija - valdības budžeta bilance un parāds**

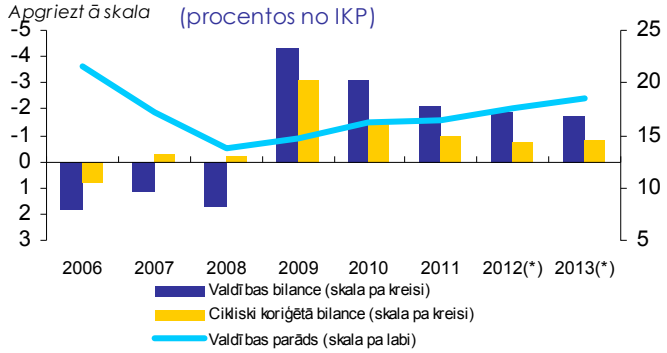

Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti

Bulgārijas leva nav iesaistīta VKM II. *BNB* īsteno savu galveno mērķi, proti, cenu stabilitātes nodrošināšanu, izmantojot īpašu valūtas kursa režīmu valūtas nodrošinājuma sistēmas (*Currency Board Arrangement — CBA*) ietvaros. Bulgārija ieviesa *CBA* 1997. gada 1. jūlijā, piesaistot Bulgārijas levu Vācijas markai un vēlāk – euro. Papildu rādītāji, piemēram, ārvalstu valūtas rezervju un īstermiņa aizdevumu procentu likmju izmaiņas, liecina, ka investoru riska uztvere attiecībā uz Bulgāriju kopš 2009. gada kopumā ir kļuvusi labvēlīgāka. *CBA* elastība joprojām balstās uz apjomīgu oficiālo rezervju nodrošinājumu. Divu gadu laikā, par kuriem veikts novērtējums, Bulgārijas levas kurss ir bijis pilnībā stabils attiecībā pret euro kursu atbilstoši *CBA* sistēmas darbībai.

Bulgārija nav izpildījusi valūtas kursa kritēriju.

Vidējā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme Bulgārijā gada laikā līdz 2012. gada martam bija 5,3 %, kas ir zemāka par 5,8 % atsauces vērtību. Tā pakāpeniski samazinājās no vairāk nekā 7 % 2010. gada sākumā līdz nedaudz mazāk par 5 % 2011. gada beigās. Peļņas atšķirība, salīdzinot ar euro zonas ilgtermiņa etalona obligācijām[11], bija svārstīga, taču pakāpeniski samazinājās laikposmā no 2009. gada rudens līdz 2012. gada sākumam, jo Bulgārijas obligāciju ienākumi samazinājās līdz ar pasaules finanšu spriedzes kritumu un valsts riska prēmiju samazināšanos. 2010. gada vidū Bulgārijas ilgtermiņa ieņēmumus ietekmēja pārejoša spriedze, kas bija saistīta ar valdības parāda krīzi euro zonā un raisīja bažas par Bulgārijas publisko finanšu statistikas kvalitāti.

Bulgārija ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība un produktu un finanšu tirgu integrācija. Bulgārijas ārējās bilances korekcija norisinājās no ļoti liela deficīta pirms 2008. gada līdz visumā sabalansētam budžeta stāvoklim 2010. gadā un aptuveni 2 % no IKP pārpalikumam 2011. gadā. Uzlabojumi lielākoties tika panākti uz tirdzniecības bilances rēķina, jo imports samazinājās līdz ar zemāku iekšējo pieprasījumu, savukārt eksports 2010. un 2011. gadā krasi pieauga. Neto ārējā

[11] Valstu ilgtermiņa aizdevumu procentu likmju starpību, salīdzinot ar euro zonas ilgtermiņa etalona obligācijām, aprēķina, pamatojoties uz *Eurostat* publicēto ikmēneša izdevumu sēriju "EMS ilgtermiņa aizdevumu procentu likmju konverģences kritērijs". ECB arī publicē šādu sēriju ar nosaukumu "Harmonizētas ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes konverģences novērtēšanai".

finansējuma samazināšanās banku nozarē izpaudās kā ievērojams kritums finanšu kontos, ko daļēji līdzsvaroja ārvalstu tiešo ieguldījumu pieplūdums, kurš turpinājās, lai gan zemākā līmenī nekā pirms krīzes. Bulgārijas ekonomika ir labi integrējusies ES ekonomikā, pateicoties plašai tirdzniecībai un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Ņemot par vērtējuma pamatu atsevišķus rādītājus attiecībā uz uzņēmējdarbību, Bulgārijas panākumi nesasniedz vidējo euro zonas dalībvalstu līmeni. Iekšzemes finanšu nozare ir ievērojami integrējusies ES finanšu sistēmā, galvenokārt pateicoties tam, ka banku sistēma lielā mērā pieder ārvalstu īpašniekiem. Saskaņā ar 2012. gada februāra Brīdinājuma mehānisma ziņojuma secinājumu par Bulgāriju ir sagatavots padziļināts pārskats makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras ietvaros.

Ņemot vērā Bulgārijas juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Bulgārija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

3. ČEHIJA

Čehijas tiesību akti, konkrētāk, likums par *Česká národní banka* (*ČNB*), **nav pilnībā atbilstošs** LESD 131. pantā noteiktajam saderības pienākumam. Neatbilstības jo īpaši attiecas uz centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu un centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas laikā, ņemot vērā ECBS uzdevumus, kas noteikti LESD 127. panta 2. punktā un ECBS/ECB statūtu 3. pantā. Turklāt Likumā par *ČNB* ir arī dažas nepilnības saistībā ar centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu un ECBS uzdevumiem.

Čehijā vidējais inflācijas rādītājs par 12 mēnešu periodu bija zemāks par atsauces vērtību laikā, uz kuru attiecās jaunākais 2010. gada konverģences novērtējums. Vidējais inflācijas līmenis Čehijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 2,7 %, kas ir zemāks par 3,1 % atsauces vērtību. Sagaidāms, ka turpmākajos mēnešos tas kļūs augstāks par atsauces vērtību.

Inflācija Čehijā iepriekšējos gados kopumā ir svārstījusies līdz ar euro zonas inflācijas līmeni. 2009. gadā, kad Čehijas ekonomikā sākās recesija, gada inflācija krasi nokritās un īslaicīgi bija negatīva. 2010. un 2011. gadā inflācija saglabājās zema līdztekus nelielam iekšzemes pieprasījumam, savukārt vietējā tirgus cenas lielā mērā noteica importa cenu pieaugums. Kopējā inflācija 2012. gada sākumā palielinājās, lielā mērā PVN preferenciālās likmes pieauguma dēļ.

Sagaidāms, ka 2012. gadā saglabāsies augstāks inflācijas līmenis salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem PVN likmes pieauguma dēļ, kaut arī gaidāms, ka kūtrs vietējais pieprasījums un labvēlīgas darbaspēka vienības izmaksu tendences ierobežos cenu kāpumu. Uz šā pamata Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozē lēsts, ka gada SPCI inflācija vidēji būs 3,3 % 2012. gadā un 2,2 % 2013. gadā. Cenu līmenis Čehijā (2010. gadā tas bija aptuveni 72 % no vidējā euro zonas līmeņa) norāda, ka ilgtermiņā pastāv potenciāls cenu līmeņa konverģencei.

Čehija nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

3.a grafiks: **Čehija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**

(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

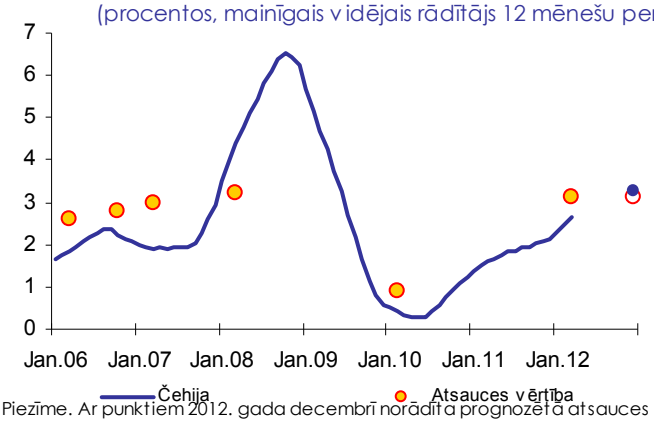

Piezīme. Ar punktiem 2012. gada decembrī norādīta prognozēta atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.

Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze

Pašlaik uz Čehiju attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2009. gada 2. decembra lēmums[12]). Padome ir ieteikusi Čehijai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2013. gadam. Vispārējās valdības budžeta deficīts Čehijā pieauga līdz 5,8 % no IKP 2009. gadā, taču samazinājās līdz 4,8 % un 3,1 % no IKP attiecīgi 2010. un 2011. gadā fiskālās konsolidācijas kontekstā. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi, kas ir balstīta uz nemainīgas politikas pieņēmumu, 2012. gadā deficīta un IKP attiecība būs 2,9 % un 2013. gadā – 2,6 %, tajā pašā laikā tiek prognozēts, ka valdības kopējais parāds palielināsies no 43,9 % no IKP 2012. gadā līdz 44,9 % no IKP 2013. gadā.

Čehija nav izpildījusi publisko finanšu stabilitātes kritēriju.

3.b grafiks: **Čehija - valdības budžeta bilance un parāds**

Apgriezta skala (procentos no IKP)

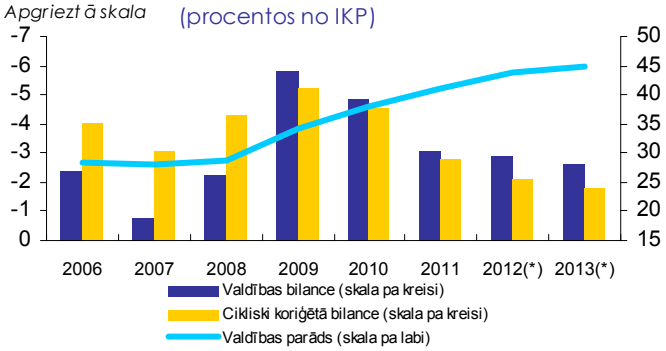

(*) Komisijas dienestu pavasara prognoze

Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti

Čehijas krona nepiedalās VKM II. Čehija izmanto mainīgā valūtas kursa režīmu. Pēc tam, kad Čehijas kronu stipri novājināja pasaules ekonomiskā krīze 2008. gada beigās, tās maiņas kurss pret euro piedzīvoja spēcīgu vērtības pieaugumu laikā no 2009. gada līdz 2011. gada vidum. Īstermiņa procentu likmju rādītāji pret euro ievērojami saruka 2009.–2010. gadā un kļuva negatīvi 2011. gadā saistībā ar spriedzi euro zonas finanšu tirgos. Kronas vērtība samazinājās 2011. gada otrajā pusē, taču

12 2010/284/EK (OV L 125, 21.5.2010., 36.–37. lpp.)

2012. gada sākumā atguva daļu zaudētās vērtības. Divu gadu laikā pirms šā novērtējuma veikšanas kronas vērtība attiecībā pret euro palielinājās par 2,8 %.

Čehija nav izpildījusi valūtas kursa kritēriju.

Vidējā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme Čehijā gada laikā līdz 2012. gada martam bija 3,5 %, kas ir krietni zemāka par 5,8 % atsauces vērtību. Vidējās ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes Čehijā saglabājušās zemākas par atsauces vērtību visos konverģences novērtējumos kopš pievienošanās ES 2004. gada maijā. Ienesīguma likmju starpība, salīdzinot ar euro zonas ilgtermiņa etalona obligācijām, krasi palielinājās uz spriedzes fona pasaules finanšu tirgos 2008. gada beigās un 2009. gada pirmajā pusē, taču tika skarta mazāk salīdzinājumā ar citām dalībvalstīm ar izņēmuma statusu. Ilgtermiņa ieņēmumi par Čehijas valdības aizdevumiem ievērojami samazinājās laikposmā no 2009. gada līdz 2012. gada sākumam, atspoguļojot centrālās bankas īstenoto likmju ievērojamu samazinājumu, kā arī salīdzinoši spēcīgus ekonomikas pamatfaktorus.

Čehija ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība un produktu un finanšu tirgu integrācija. Laikposmā no 2008. līdz 2011. gadam ārējā deficīta vidējais līmenis saglabājās mērens aptuveni 2 % apmērā no IKP; preču tirdzniecības pārpalikuma pieaugumu izlīdzināja tīro ieņēmumu aizplūšanas pieaugums laikā, kad tika gūta ievērojama peļņa saistībā ar ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Čehijas ekonomika ir labi integrējusies ES ekonomikā, pateicoties plašai tirdzniecībai un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Ņemot par vērtējuma pamatu atsevišķus rādītājus attiecībā uz uzņēmējdarbību, Čehijas rezultāti nesasniedz vidējo euro zonas dalībvalstu līmeni. Valsts finanšu nozare ir labi integrējusies ES finanšu sistēmā, lielākoties ar spēcīgām starpbanku saitēm.

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Čehija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

4. LATVIJA

Latvijas tiesību akti, konkrētāk, likums par Latvijas Banku, **nav pilnībā atbilstošs** LESD 131. pantā noteiktajam saderības pienākumam. Neatbilstības jo īpaši attiecas uz centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu un centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas laikā, ņemot vērā ECBS uzdevumus, kas noteikti LESD 127. panta 2. punktā un ECBS/ECB statūtu 3. pantā. Turklāt nepilnības saglabājušās saistībā ar centrālās bankas neatkarību un ECBS uzdevumiem.

Latvijā vidējais inflācijas rādītājs par 12 mēnešu periodu bija zemāks par atsauces vērtību laikā, kad 2010. gadā tika veikts jaunākais konverģences novērtējums. Vidējais inflācijas līmenis Latvijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 4,1 %, proti, augstāks par 3,1 % atsauces vērtību. Turpmākajos mēnešos tam vajadzētu kļūt zemākam par atsauces vērtību.

Pēc tam, kad gada SPCI inflācija 2008. gadā sasniedza maksimumu – 15,3 %, ievērojama nominālo algu korekcija un importa cenu korekcija izraisīja negatīvu kopējo inflāciju laikposmā no 2009. gada oktobra līdz 2010. gada novembrim. Mainoties ekonomiskā cikla fāzei un sākoties jaunam patēriņa preču cenu satricinājumam pasaules tirgos, vidējais inflācijas līmenis pakāpās no -1,2 % 2010. gadā līdz 4,2 % 2011. gadā; to ietekmēja arī netiešo nodokļu palielināšana. 2012. gada martā gada inflācija, pagaidu faktoru ietekmei zūdot, samazinājās līdz 3,2 %.

Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi SPCI inflācijai 2012. gadā vajadzētu samazināties vidēji līdz 2,6 % saistībā ar ekonomikas atlabšanas palēnināšanos un netiešo nodokļu 2011. gada izmaiņu ietekmes zudumu. Sagaidāms, ka 2013. gadā tā samazināsies vēl vairāk līdz vidēji 2,1 %, saglabājoties relatīvi zemam iekšējam pieprasījumam. Cenu līmenis Latvijā (2010. gadā tas bija gandrīz 70 % no vidējā euro zonas līmeņa) norāda, ka ilgtermiņā pastāv potenciāls turpmākai cenu līmeņa konverģencei.

Latvija nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

4.a grafiks: **Latvija - Inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu perio

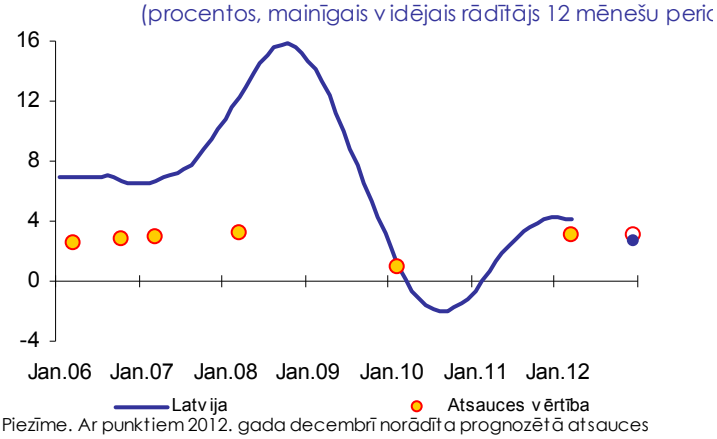

Piezīme. Ar punktiem 2012. gada decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat* , Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze

Pašlaik uz Latviju attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2009. gada 7. jūlija lēmums)[13]. Padome ir ieteikusi Latvijai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2012. gadam. Vispārējās valdības budžeta deficīts Latvijā sasniedza 8,2 % no IKP 2010. gadā, taču samazinājās līdz 3,5 % no IKP 2011. gadā, pateicoties ievērojamiem konsolidācijas centieniem. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi deficīta un IKP attiecība vēl vairāk samazināsies līdz 2,1 % gan 2012., gan 2013. gadā, pamatojoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu. Valsts kopējā parāda attiecība pret IKP 2011. gadā samazinājās līdz 42,6 %, taču sagaidāms, ka līdz 2013. gada beigām tā pieaugs līdz 44,7 %.

Latvija nav izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

13 2009/591/EK (OV L 202, 4.8.2009., 50. lpp.).

4.b grafiks: **Latvija - valdības budžeta bilance un parāds**

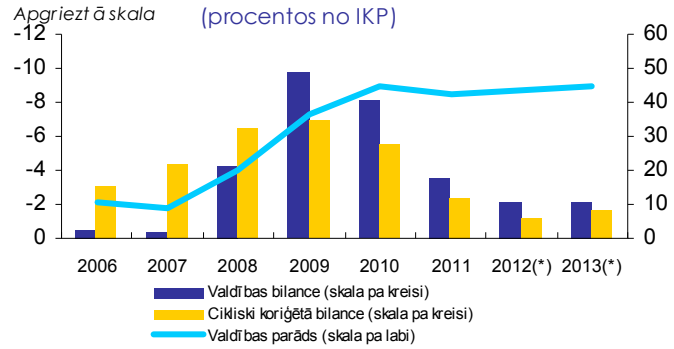

(*) Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze

Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti

Latvijas lats ir VKM II dalībnieks kopš 2005. gada 2. maija, t. i., vairāk nekā septiņus gadus šā ziņojuma pieņemšanas brīdī. Līdz ar iestāšanos VKM II Latvijas iestādes ir vienpusēji apņēmušās saglabāt lata kursu ±1 % svārstību amplitūdas robežās attiecībā pret centrālo kursu. Divu gadu laikā pirms šā novērtējuma lata maiņas kursa svārstības nav pārsniegušas ±1 % svārstību amplitūdas robežas attiecībā pret centrālo kursu un to nav skārušas nopietnas grūtības, lai gan lielākoties tas tika tirgots tuvu amplitūdas zemākajai robežai. 2011. gada sākumā un – ilgstošāk – kopš 2011. gada beigām maiņas kurss pārvietojās uz amplitūdas augšējo robežu, jo Latvijas Valsts kase mainīja savu valūtas rezervju konvertēšanas praksi un tādējādi palielināja tirgus pieprasījumu pēc latiem. Papildu rādītāji, piemēram, ārvalstu valūtas rezervju un īstermiņa aizdevumu procentu likmju izmaiņas, nenorāda uz ievērojamu spiedienu attiecībā uz valūtas maiņas kursu. Pēdējie SVF un ES maksājumi saskaņā ar finansiālās palīdzības programmu notika attiecīgi 2010. gada augustā un oktobrī. 2011. gada jūnijā Latvija sekmīgi atgriezās starptautiskajā obligāciju tirgū, kā arī veica vēl vienu nozīmīgu emisiju 2012. gada februārī, kas liecina par labu piekļuvi tirgum.

Latvija ir izpildījusi valūtas kursa kritēriju.

Vidējā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme Latvijā gada laikā līdz 2012. gada martam bija 5,8 %, kas atbilst 5,8 % atsauces vērtībai. Vidējā ilgtermiņa procentu likme Latvijā 2010. gada konverģences novērtējumā bija augstāka par atsauces vērtību, taču no gandrīz 13 % 2010. gada sākumā tā ievērojami samazinājās līdz mazāk nekā 6 % 2011. gada beigās. Latvijas ilgtermiņa procentu likmju starpība, salīdzinot ar euro zonas ilgtermiņa etalona obligācijām, ievērojami saruka 2010. gadā līdz ar uzticības atgriešanos valūtas stabilitātei, kā arī pateicoties fiskālās konsolidācijas rezultātiem un tam, ka palīdzības programmas līdzekļi ļāva panākt pilnīgu lata likviditāti. Valsts kase no jauna pievērsās vietējam 10 gadu obligāciju tirgum ar vairākām mazāka apjoma emisijām 2011. gada pirmajā pusgadā, un no šīm obligācijām gūtie ieņēmumi samērā veiksmīgi izturēja pasaules finanšu tirgu satricinājumus 2011. gada beigās.

Latvija ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība un produktu un finanšu tirgu integrācija. Pēc ievērojama deficīta izaugsmes gados ārējā bilance 2008.–2009. gadā atgriezās pie pārpalikuma, sasniedza aptuveni 11 % no IKP

2009. gadā un samazinājās līdz 4,9 % no IKP 2010. gadā un 0,9 % no IKP 2011. gadā. Divi nozīmīgākie faktori, kas noteica ārējo bilanci, bija tirdzniecības deficīts un ienākumu bilance. Finanšu kontā ĀTI bilance pakāpeniski uzlabojās no 2009. gada, bet banku nozares ārējā finansējuma atmaksāšana turpinājās pat 2011. gadā. ES un SVF maksājumu bilances atbalsta programma, ar kuru Latvijai tika piešķirti līdzekļi 2008. gada beigās, sekmīgi noslēdzās 2012. gada janvārī. Kopumā Latvija aizņēmās tikai aptuveni 4,5 miljardus euro no 7,5 miljardiem euro, kas bija pieejami saskaņā ar programmu. Uzticēdamās savai politikai un atgūtajai piekļuvei tirgum, Latvija neprasīja turpināt programmu.

Latvijas ekonomika ir labi integrējusies ES ekonomikā, pateicoties plašai tirdzniecībai un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Ņemot par vērtējuma pamatu atsevišķus rādītājus attiecībā uz uzņēmējdarbības vidi, Latvijas rezultāti kopumā atbilst vidējam euro zonas dalībvalstu līmenim. Iekšzemes finanšu nozare ir ievērojami integrējusies ES finanšu sistēmā, galvenokārt pateicoties tam, ka banku sistēma lielā mērā pieder ārvalstu īpašniekiem.

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Latvija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

5. LIETUVA

Lietuvas tiesību akti **ir saderīgi** ar LESD un ECBS/ECB statūtiem, izņemot vienu nepilnību, kas saistīta ar centrālās bankas neatkarību. Likuma par Valsts kontroli 14. panta 4. punkts būtu pilnībā jāsaskaņo ar ECBS/ECB statūtu 27.1. pantu.

Kopš 2006. gada 12 mēnešu vidējā inflācija katra konverģences novērtējuma laikā Lietuvā ir pārsniegusi atsauces vērtību. Vidējais inflācijas līmenis Lietuvā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 4,2 %, kas ir augstāks par 3,1 % atsauces vērtību. Prognozēts, ka turpmākajos mēnešos tas tuvosies atsauces vērtībai.

Gada SPCI inflācija maksimumu – vairāk nekā 12 % – sasniedza 2008. gada vidū un pēc tam, notiekot ekonomikas lejupslīdei, strauji kritās 2009. gadā laikā. Pēc tam, kad cenu līmenis 2010. gada sākumā nedaudz kritās salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, inflācija 2011. gada maijā pakāpeniski pieauga līdz aptuveni 5 %, un to galvenokārt izraisīja patēriņa preču cenu būtisks pieaugums. Pēc tam līdz 2011. gada beigām inflācija lēnām pazemājās zem 4 %, un šādas pazemināšanās galvenais iemesls bija mazāka pārtikas cenu inflācija. Gada inflācija 2012. gada sākumā kopumā stabilizējās.

Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka 2012. un 2013. gadā inflācija samazināsies līdz aptuveni 3 %, tādējādi atspoguļojot ražošanas apjoma pieauguma palēnināšanos un paaugstināto bezdarba līmeni. Salīdzinoši zemais cenu līmenis Lietuvā (2010. gadā tas bija aptuveni 62 % no euro zonas vidējā līmeņa) liecina, ka ilgtermiņā pastāv potenciāls turpmākai cenu līmeņu konverģencei.

Lietuva nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

5.a grafiks. **Lietuva - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**

(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

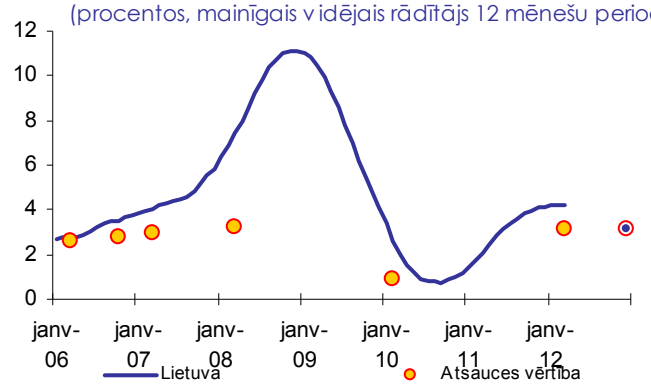

Piezīme. Ar punktiem 2012. decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: Eurostat, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Patlaban uz Lietuvu attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2009. gada 7. jūlija lēmums[14]). 2010. gada februārī Padome ieteica Lietuvai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2012. gadam. Tā kā tika turpināti fiskālās konsolidācijas pasākumi, vispārējās valdības budžeta deficīts

[14] 2009/588/EK (OV L 202, 4.8.2009., 44.-45. lpp.).

samazinājās no 7,2 % no IKP 2010. gadā līdz 5,5 % no IKP 2011. gadā. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi, pamatojoties uz 2012. gada budžetu, deficīta attiecībai pret IKP vajadzētu būt 3,2 % no IKP 2012. gadā un 3 % no IKP 2013. gadā, ja politika netiek mainīta. Sagaidāms, ka valdības bruto parāds pieaugs no 38,5 % no IKP 2011. gadā līdz nedaudz mazāk kā 41 % no IKP 2013. gadā.

Lietuva nav izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

5.b grafiks. **Lietuva - valdības budžeta bilance un parāds**

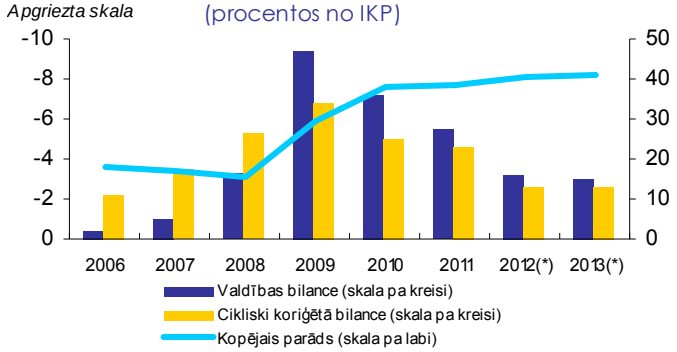

(*) Komisijas dienestu 2012.gada pavasara prognoze.

Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti.

Lietuva pievienojās VKM II 2004. gada 28. jūnijā un šā ziņojuma pieņemšanas laikā ir bijusi minētā mehānisma dalībniece gandrīz astoņus gadus. Iestājoties VKM II, Lietuvas iestādes vienpusēji apņēmās mehānisma ietvaros saglabāt savu galveno valūtas nodrošinājuma sistēmu. Valūtas nodrošinājuma sistēma joprojām tiek spēcīgi atbalstīta ar oficiālajām rezervēm. Īstermiņa procentu likmju atšķirības salīdzinājumā ar euro zonu kopš 2011. gada sākuma ir bijušas mazākas nekā 50 bāzes punkti. Divu gadu ilgajā novērtēšanas periodā Lietuvas lits nav novirzījies no centrālā kursa un nav piedzīvojis nopietnas grūtības.

Lietuva ir izpildījusi valūtas kursa kritēriju.

Laikā, kad 2010. gadā tika veikts pēdējais konverģences novērtējums, vidējās ilgtermiņa procentu likmes Lietuvā pārsniedza atsauces vērtību. Vidējā ilgtermiņa procentu likme gada laikā līdz 2012. gada martam bija 5,2 %, kas ir zemāka par 5,8 % atsauces vērtību. Laikposmā no 2010. gada marta līdz 2011. gada beigām ilgtermiņa procentu likmes nedaudz pārsniedza 5 % un pēc tam nedaudz palielinājās. Tomēr ilgtermiņa procentu likmi, kas izmantota konverģences pārbaudei, vajadzētu interpretēt piesardzīgi, jo tā atspoguļo sekundārā tirgus ienesīgumu no atsevišķas valsts izdotas etalona obligācijas, kurai ir salīdzinoši īss atlikušais termiņš, proti, aptuveni 6 gadi, bet Lietuvas tirgus ir ļoti neliels.

Lietuva ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība, kā arī ražojumu un finanšu tirgu integrācija. Pēc tam, kad 2009. gadā tika sasniegts ievērojams pārpalikums, Lietuvas ārējā bilance 2010. un 2011. gadā atkal pasliktinājās, jo pasliktinājās tekošā konta bilance, kā arī turpināja palielināties kapitāla konta pārpalikums, ko veicināja ES līdzekļu augstāks apgūšanas līmenis. Vienlaikus

Lietuvai 2010. un 2011. gadā izdevās piesaistīt aizvien lielāku ārvalstu tiešo ieguldījumu tīro pieplūdumu. Lietuvas ekonomika ir labi integrēta ES ekonomikā, pateicoties tirdzniecības sakariem un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pamatojoties uz izraudzītajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības vidi, Lietuvas rādītāji kopumā atbilst euro zonas dalībvalstu vidējiem rādītājiem. Lietuvas finanšu sektors ir labi integrēts ES finanšu sistēmā, ko apstiprina lielais ārvalstīm piederošo banku īpatsvars.

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Lietuva nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

6. UNGĀRIJA

Ungārijā patlaban spēkā esošie tiesību akti, jo īpaši likums par *Magyar Nemzeti Bank* (*MNB*) un Ungārijas pamatlikuma pārejas noteikumi, **nav pilnībā atbilstoši** LESD 131. pantā noteiktajam pienākumam nodrošināt saderību. Nesaderība jo īpaši attiecas uz *MNB* neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu un centrālās bankas integrēšanu ECBS euro ieviešanas laikā saistībā ar ECBS uzdevumiem, kas noteikti LESD 127. panta 2. punktā un ECBS/ECB statūtu 3. pantā. Turklāt Likumā par *MNB* ir arī citas nepilnības, kas saistītas ar centrālās bankas neatkarību un *MNB* integrēšanu ECBS. Ja tiks pieņemti tiesību akti, kuru projektus valdība 2012. gada 7. martā iesniedza atzinuma saņemšanai no ECB, nesaderība attiecībā uz centrālās bankas neatkarību tiks novērsta.

Kopš pievienošanās ES 12 mēnešu vidējā inflācija katra konverģences novērtējuma laikā Ungārijā ir pārsniegusi atsauces vērtību. Vidējais inflācijas līmenis Ungārijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 4,3 %, kas ir augstāks par 3,1 % atsauces vērtību. Prognozēts, ka turpmākajos mēnešos tas vēl pieaugs un būs ievērojami augstāks par atsauces vērtību.

Gada SPCI inflācija maksimumu – vairāk nekā 6 % – sasniedza 2010. gadā, un to izraisīja 2009. gadā pieņemtais netiešo nodokļu palielinājums un sliktāka valūtas maiņas kursa ietekme. Ievērojama svārstīguma apstākļos patēriņa cenu inflācijai kopumā bija tendence samazināties, un 2011. gada jūlijā tā bija kritusies līdz aptuveni 3 %, jo vienreizējo pasākumu inflāciju veicinošā ietekme mazinājās un valūtas maiņas kurss paaugstinājās. Gada inflācija no jauna palielinājās 2011. gada otrajā pusē. Šādas palielināšanās galvenais iemesls bija enerģijas cenu pieaugums, kas radīja patēriņa preču cenu pieaugumu, un sliktāks valūtas maiņas kurss. 2012. gada sākumā jauns netiešo nodokļu paaugstinājums kļuva par iemeslu turpmākam patēriņa cenu pieaugumam.

Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka 2012. gadā inflācija pārsniegs 5 % un pēc tam 2013. gadā kritīsies zem 4 %, kas galvenokārt atspoguļojot netiešo nodokļu paaugstināšanas mainīgo ietekmi uz inflāciju. Salīdzinoši zemais cenu līmenis Ungārijā (2010. gadā tas bija aptuveni 62 % no euro zonas vidējā līmeņa) liecina, ka ilgtermiņā pastāv potenciāls turpmākai cenu līmeņa konverģencei.

Ungārija nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

6.a grafiks: **Ungārija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

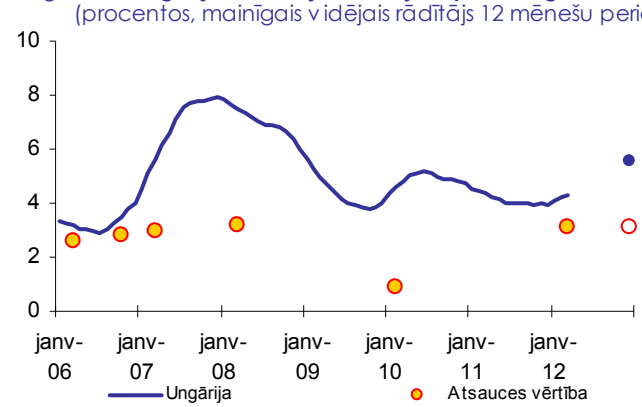

Piezīme. Ar punktiem 2012. decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Pašlaik uz Ungāriju attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2004. gada 5. jūlija lēmums[15]). 2009. gadā Padome ieteica Ungārijai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2011. gadam. 2012. gada janvārī Padome konstatēja, ka Ungārija nav efektīvi rīkojusies, reaģējot uz 2009. gada Padomes ieteikumu, jo 3 % no IKP atsauces vērtības ievērošana 2011. gadā nebija balstīta uz strukturālu un ilgtspējīgu korekciju. 2012. gada martā Padome izdeva Ungārijai jaunu (pēc kārtas piekto) ieteikumu saskaņā ar 126. panta 7. punktu un, pamatojoties uz savu janvāra lēmumu par neatbilstību, tā daļēji apturēja ES kohēzijas fonda saistības 2013. gadam (aptuveni EUR 0,5 miljardu apmērā). Vispārējās valdības budžeta bilances deficīts 2010. gadā bija 4,2 % no IKP, bet 2011. gadā budžeta bilance bija ar pārpalikumu 4,3 % apmērā no IKP, ko veicināja vienreizējas darbības, bez kurām deficīts būtu pārsniedzis 5 % no IKP; tiek lēsts, ka 2011. gadā ir saglabājies strukturālās bilances deficīts, kas pārsniedz 4 % no IKP. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi 2012. gadā deficīta attiecība pret IKP būs 2,5 % no IKP, bet 2013. gadā – 2,9 %, ja politika netiks mainīta. Sagaidāms, ka vispārējās valdības parāds samazināsies no 80,6 % no IKP 2011. gadā līdz 78 % no IKP 2013. gadā.

Ungārija nav izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

6.b grafiks: **Ungārija - valdības budžeta bilance un parādst**
Apgriezta skala
(procentos no IKP)

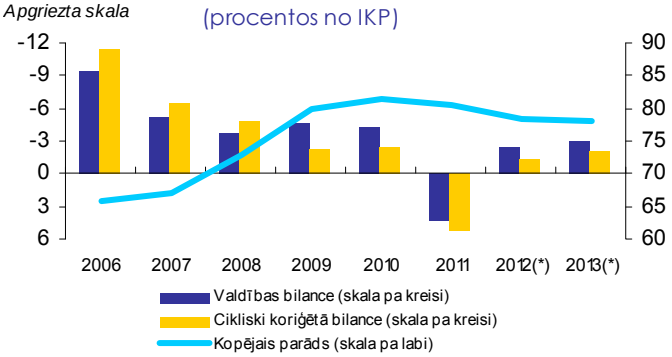

(*) Komisijas dienestu 2012.gada pavasara prognoze.
Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti.

15 2004/918/EK (OV L 389, 30.12.2004., 27. lpp.).

Ungārijas forints nepiedalās VKM II. 2008. gada februārī Ungārija sāka izmantot mainīgu valūtas kursa režīmu, pārtraucot vienpusēju forinta piesaisti euro (ar svārstību amplitūdu +/- 15 % apmērā). Pēdējos gados forinta maiņas kurss attiecībā pret euro ir bijis ļoti svārstīgs. Pēc salīdzinošas stabilitātes perioda laikposmā no 2009. gada augusta līdz 2010. gada aprīlim ES-SVF maksājumu bilances palīdzības programmas kontekstā forints strauji zaudēja vērtību 2010. gada maijā, un šāds vērtības pazeminājums saglabājās visu 2010. gada vasaru. No 2010. gada septembra līdz 2011. gada aprīlim tā vērtībai bija tendence lēnām palielināties, un pēc tam nākamos trīs mēnešus tas kopumā bija stabils. Tā kā aizvien pieaugošā spriedze euro zonas finanšu tirgos sāka arī negatīvi ietekmēt valūtu tirgus Centrālajā un Austrumeiropā, 2011. gada otrajā pusē forints attiecībā pret euro zaudēja aptuveni 12 % no savas vērtības. To veicināja arī daži neviennozīmīgi ekonomikas politikas pasākumi Ungārijā, piemēram, iespēja atmaksāt ārzemju valūtā ņemtus hipotekāros kredītus, izmantojot vēsturisku maiņas kursu. Daļu no zaudētā forints atguva 2012. gada sākumā, kad pasaulē palielinājās vēlme uzņemties risku un bija gaidāms, ka drīzumā tiks panākta vienošanās par ES un SVF maksājumu bilances palīdzību. Divu gadu laikā, par kuriem veikta novērtēšana, forinta vērtība pret euro samazinājās par 6,5 %.

Ungārija nav izpildījusi valūtas maiņas kursa kritēriju.

Katra kopš pievienošanās ES veiktā konverģences novērtējuma laikā vidējās ilgtermiņa procentu likmes Ungārijā pārsniedza atsauces vērtību, kas liecina par lielām riska prēmijām, ņemot vērā aizdomas par vājiem makroekonomikas pamatfaktoriem. Vidējā ilgtermiņa procentu likme gadā līdz 2012. gada martam bija 8,0 %, kas ievērojami pārsniedz 5,8 % atsauces vērtību. Laikposmā starp 2009. gada septembri un 2011. gada septembri ilgtermiņa procentu likmes pārsvarā svārstījās starp 6,5 % un 8 %. Pēc tam tās strauji paaugstinājās, 2012. gada janvārī pārsniedzot 9 %, jo Ungārijas iestādes pieņēma vairākus neviennozīmīgi vērtētus politikas pasākumus, kas investoros izraisīja šaubas par vietējo fiskālo stabilitāti.

Ungārija nav izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība, kā arī ražojumu un finanšu tirgu integrācija. Ungārijas ārējā bilance 2009. gadā uzrādīja pārpalikumu un 2010. un 2011. gadā uzlabojās vēl vairāk. Korekcijas turpināšanos veicināja iekšējā pieprasījuma samazināšanās, kas mazināja importa pieaugumu, kā arī noturīgi eksporta rādītāji un lielāka ES fondu apgūšana. Ārvalstu tiešo investīciju neto plūsma 2010. gadā joprojām saglabājās zemā līmenī, un 2011. gadā tā pārtrūka vispār, jo rezidentu veiktas lielākas investīcijas ārzemēs kompensēja pieaugošas ārvalstu tiešās investīcijas Ungārijā. Maksājumu bilances palīdzība, ko Ungārijai 2008. gadā piešķīra ES un SVF, beidzās 2010. gadā, un pēc 2009. gada vidus netika veiktas nekādas izmaksas no iepriekš piešķirtā oficiālā finansējuma. Tomēr 2011. gada novembrī, pasliktinoties situācijai finanšu tirgū, Ungārija lūdza maksājumu bilances palīdzību no ES un SVF. Līdz ziņojuma sagatavošanas termiņam nekāda vienošanās par iespējamu palīdzības programmu netika panākta. Saskaņā ar 2012. gada februāra Brīdinājuma mehānisma ziņojuma secinājumu par Ungāriju būtu jāsagatavo padziļināts pārskats makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras kontekstā.

Ungārijas ekonomika ir ļoti integrēta ES ekonomikā, pateicoties plašai tirdzniecībai un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pamatojoties uz izraudzītajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības vidi, Ungārijas rādītāji ir sliktāki nekā euro zonas dalībvalstu vidējie rādītāji. Tie ir īpaši slikti tiesiskās un normatīvās sistēmas jomā, jo tā ir sarežģīta un nestabila biežo un dažkārt *ad hoc* grozījumu dēļ. Ungārijas finanšu sektors ir labi integrēts ES finanšu sistēmā, ko apstiprina ievērojamais ārvalstīm piederošo banku īpatsvars.

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Ungārija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

7. POLIJA

Polijas tiesību akti, jo īpaši likums par *Narodowy Bank Polski* (*NBP*) un Polijas Republikas Konstitūcija, **nav pilnībā atbilstoši** LESD 131. pantā noteiktajam pienākumam nodrošināt saderību. Neatbilstības attiecas uz centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu, kā arī centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas laikā. Turklāt Likumā par *NBP* ir arī dažas nepilnības, kas saistītas ar centrālās bankas neatkarību un *NBP* integrēšanu ECBS euro ieviešanas laikā.

Laikā, kad 2010. gadā tika veikts pēdējais konverģences novērtējums, 12 mēnešu vidējā inflācija Polijā bija augstāka nekā atsauces vērtība. Vidējais inflācijas līmenis Polijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 4,0 %, proti, augstāks nekā 3,1 % atsauces vērtība, un tiek prognozēts, ka arī turpmāko mēnešu laikā tas saglabāsies augstāks par atsauces vērtību.

Gada SPIC inflācija, galvenokārt zemāku pārtikas un pakalpojumu cenu ietekmē, laikposmā no 2009. gada vidus līdz 2010. gada vidum pakāpeniski samazinājās no 4,5 % līdz mazāk nekā 2 %. Pēc tam inflācija atkal sāka palielināties, jo pieauga patēriņa preču cenas un no 2011. gada janvāra stājās spēkā PVN likmes paaugstinājums. Lai gan gada inflācijas līmenis laikposmā starp 2011. gada maiju un septembri uz laiku samazinājās, galvenokārt neapstrādātas pārtikas cenu labvēlīgas attīstības izraisītā valūtas maiņas kursa ievērojamā pasliktināšanās 2011. gada nogalē to atkal palielināja līdz 4,5 % 2011. gada decembrī. 2012. gada sākumā gada inflācija nedaudz pazeminājās galvenokārt saistībā ar labvēlīgo bāzes efektu.

Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi sagaidāms, ka inflācija samazināsies līdz 3,7 % 2012. gadā un 2,9 % 2013. gadā, jo 2011. gadā spēkā esošo vienreizējo pasākumu inflāciju paaugstinošajai ietekmei pārsvarā būtu jābeidzas, bet ražošanas apjoms, visticamāk, samazināsies. Salīdzinoši zemais cenu līmenis Polijā (2010. gadā tas bija aptuveni 60 % no euro zonas vidējā līmeņa) liecina, ka ilgtermiņā pastāv potenciāls turpmākai cenu līmeņa konverģencei.

Polija nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

7.a grafiks: **Polija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

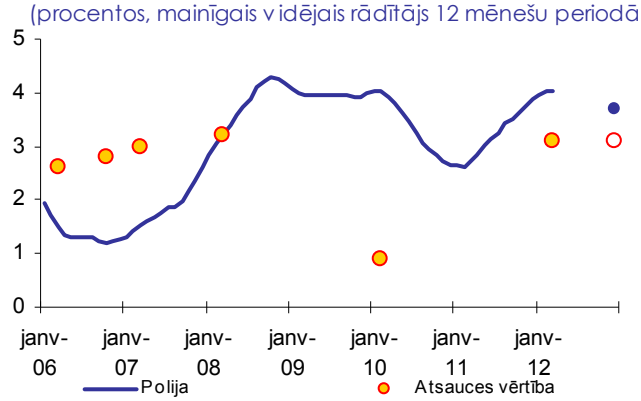

Piezīme. Ar punktiem 2012. decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Pašlaik uz Poliju attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2009. gada 7. jūlija lēmums[16]). Padome ir ieteikusi Polijai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2012. gadam. Vispārējās valdības budžeta deficīts Polijā samazinājās no 7,8 % no IKP 2010. gadā līdz 5,1 % no IKP 2011. gadā. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi 2012. gadā deficīta attiecībai pret IKP vajadzētu būt aptuveni 3,0 % no IKP, bet 2013. gadā – 2,5 %, ja politika netiks mainīta. Neraugoties uz augsto vidējo reālā IKP pieaugumu, 2011. gadā valdības kopējais parāds palielinājās līdz 56,3 % no IKP, tomēr tiek prognozēts, ka 2013. gadā tas samazināsies līdz mazāk nekā 54 % no IKP.

Polija nav izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

7.b grafiks: **Polija - valdības budžeta bilance un parāds**
Apgriezta skala (procentos no IKP)

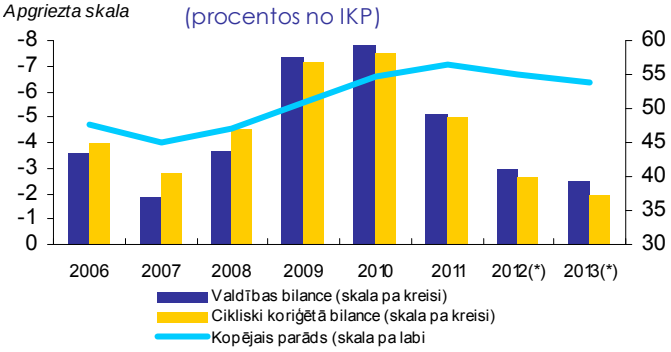

(*) Komisijas dienestu 2012.gada pavasara prognoze.
Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti.

Polijas zlots nepiedalās VKM II. Kopš 2000. gada aprīļa Polijā darbojas mainīgā valūtas kursa režīms. Zlota maiņas kurss pret euro pēdējā laikā svārstās salīdzinoši spēcīgi. No 2010. gada sākuma līdz 2011. gada vidum zlota maiņas kurss galvenokārt svārstījās salīdzinoši plašā diapazonā starp 3,85 un 4,15 PLN/EUR. 2011. gada augustā, kad euro zonā palielinājās saspīlējums finanšu tirgū, tas sāka negatīvi ietekmēt valūtas tirgus Centrāleiropā un Austrumeiropā. Tāpēc laikposmā starp 2011. gada jūliju un decembri zlots attiecībā pret euro zaudēja aptuveni 11 %

16 2009/589/EK (OV L 202, 4.8.2009., 46. lpp.).

savas vērtības. 2012. gada sākumā zlots attiecībā pret euro daļēji atguva iepriekš zaudēto. Divu gadu laikā, par kuriem veikta novērtēšana, zlota vērtība pret euro pazemināj̄as par 6,1 %.

Polija nav izpildījusi valūtas kursa kritēriju.

Laikā, kad 2010. gadā tika veikts jaunākais konverģences novērtējums, vidējās ilgtermiņa procentu likmes Polijā pārsniedza atsauces vērtību. Vidējā ilgtermiņa procentu likme gadā līdz 2012. gada martam bija 5,8 %, kas atbilst 5,8 % atsauces vērtībai. Ilgtermiņa procentu likmes samazinājās no 6 % 2010. gada sākumā līdz mazāk nekā 5,5 % 2010. gada septembrī, tādējādi atspoguļojot ievērojamo iekšējās inflācijas kritumu. Tā kā pakāpeniski tika ieviesta stingrāka monetārā politika, 2011. gada sākumā tās no jauna pārsniedza 6 %. Līdz 2011. gada vidum ilgtermiņa procentu likmes vēlreiz kritās zem 6 % un pēc tam zem 5,5 % atzīmes 2012. gada sākumā, un šādu kritumu veicināja investoru pozitīvāka attieksme pret Poliju.

Polija ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība, kā arī ražojumu un finanšu tirgu integrācija. Lai gan Polijas ārējā bilancē joprojām bija vērojams deficīts, 2009. gadā tā ievērojami uzlabojās. 2010. gadā lielāka tekošā konta deficīta dēļ tā nedaudz pasliktinājās, tomēr 2011. gadā no jauna uzlabojās, jo kapitāla konta pārpalikuma straujā palielināšanās, ko veicināja augstāks ES līdzekļu apgūšanas līmenis, līdzsvaroja tekošā konta bilances turpmāku pasliktināšanos. Ārvalstu tiešo investīciju neto plūsma 2010. gadā ievērojami mazinājās, galvenokārt tāpēc, ka samazinājās tiešās investīcijas Polijā, bet 2011. gadā tā atkal palielinājās, sedzot aptuveni 40 % no tekošā konta deficīta. Polijas ekonomika ir labi integrēta ES ekonomikā, pateicoties tirdzniecības sakariem un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pamatojoties uz izraudzītajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības vidi, Polijas rādītāji ir sliktāki nekā euro zonas dalībvalstu vidējie rādītāji. Polijas finanšu sektors ir labi integrēts ES finanšu sistēmā, ko apstiprina lielais ārvalstīm piederošo banku īpatsvars.

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Polija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

8. RUMĀNIJA

Rumānijas tiesību akti, jo īpaši likums par *Banca Naţională a României (BNR*), **nav pilnībā atbilstoši** LESD 131. pantā noteiktajam pienākumam nodrošināt saderību. Neatbilstības attiecas uz centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu, kā arī centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas laikā. Turklāt likumā par *BNR* ir arī nepilnības, kas saistītas ar centrālās bankas neatkarību un *BNR* integrēšanu ECBS euro ieviešanas laikā.

Visos konverģences novērtējumos, kas veikti kopš Rumānijas pievienošanās ES 2007. gadā, konstatēts, ka 12 mēnešu vidējā inflācija Rumānijā pārsniedz atsauces vērtību. Vidējais inflācijas līmenis Rumānijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada

martam bija 4,6 %, kas ir ievērojami augstāks par 3,1 % atsauces vērtību. Prognozēts, ka turpmākajos mēnešos tas tuvosies atsauces vērtībai.

Rumānijā pēdējos gados inflācija bijusi svārstīga un ilgstoši saglabājusies augstā līmenī. 2009. gadā gada inflācija joprojām bija augsta, neraugoties uz ekonomikas straujo lejupslīdi laikā, kad tika paaugstinātas akcīzes nodevas un saglabājās augsts inflācijas līmenis pakalpojumu jomā. Inflācija strauji palielinājās 2010. gada otrajā pusē, jo par 5 procentpunktiem tika paaugstināta standarta PVN likme. 2011. gada otrajā pusē inflācija strauji kritās, vidēji sasniedzot 3,8 % līmeni. Šādas krišanās iemesls cita starpā bija ar PVN saistīts bāzes efekts un pārtikas cenu mazināšanās ārkārtīgi labas lauksaimniecības ražas dēļ.

Pieņemot, ka kontrolētās cenas pieaugs vidēji daudz un ka iekšējais pieprasījums būs vājš, sagaidāms, ka 2012. un 2013. gadā inflācija būs zemāka nekā dažos iepriekšējos gados. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi paredzams, ka gada SPCI inflācija vidēji būs 3,1 % 2012. gadā un 3,4 % 2013. gadā. Relatīvi zemais cenu līmenis Rumānijā (2010. gadā tas bija aptuveni 56% no euro zonas vidējā līmeņa) liecina, ka ilgtermiņā pastāv ievērojams potenciāls turpmākai cenu līmeņa konverģencei.

Rumānija nav izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

8.a grafiks. **Rumānija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

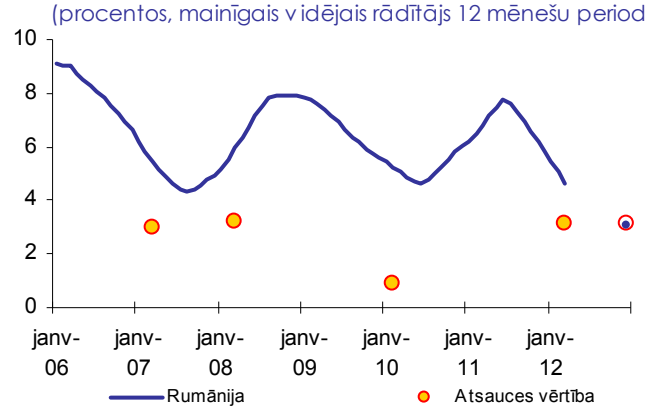

Piezīme. Ar punktiem 2012. decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtība un vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Pašlaik uz Rumāniju attiecas Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu (Padomes 2009. gada 7. jūlija lēmums[17]). 2010. gada februārī Padome ieteica Rumānijai novērst pārmērīgo budžeta deficītu līdz 2012. gadam. Vispārējās valdības deficīts Rumānijā maksimumu – 9,0 % no IKP – sasniedza 2009. gadā, bet pēc tam, notiekot fiskālās konsolidācijas pasākumiem, samazinājās līdz attiecīgi 6,8 % un 5,2 % no IKP 2010. un 2011. gadā. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi, kas ir balstīta uz nemainīgas politikas pieņēmumu, deficīta attiecība pret IKP būs 2,2 % 2012. gadā un 2,8 % 2013. gadā, un tiek prognozēts, ka vispārējās valdības parāds 2012. un 2013. gadā stabilizēsies 34,6 % līmenī no IKP.

17 2009/590/EK (OV L 202, 4.8.2009., 48. lpp.).

Rumānija nav izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

8.b grafiks. **Rumānija - valdības budžeta bilance un parāds**
Apgriezta skala (procentos no IKP)

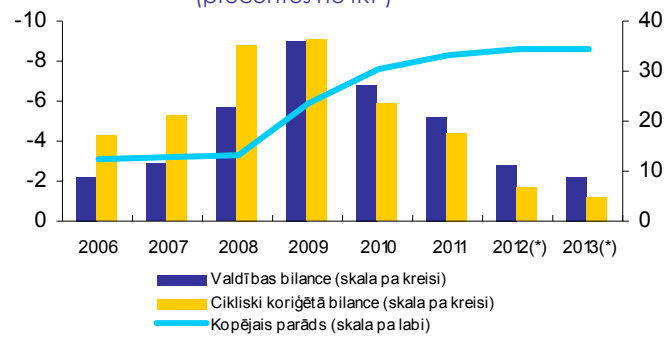

(*) Komisijas dienestu 2012.gada pavasara prognoze.
Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti.

Rumānijas leja nepiedalās VKM II. Rumānija izmanto mainīga valūtas kursa režīmu. Pirmskrīzes gados lejas nominālais maiņas kurss attiecībā pret euro svārstījās plašā diapazonā. Pastiprinoties pasaules finanšu krīzei un pastāvot lielai iekšējai makroekonomiskajai nelīdzsvarotībai, 2008. gada rudenī lejas vērtība ievērojami mazinājās. Īstermiņa aizdevumu procentu likmju starpība, salīdzinot ar euro zonu, sāka palielināties sakarā ar to, ka izrietošais likviditātes trūkums palielināja Rumānijas īstermiņa procentu likmes. Pēc vienošanās panākšanas 2009. gadā par saskaņotas starptautiskās finansiālās palīdzības paketes nodrošināšanu Rumānijai saspīlējums finanšu tirgos mazinājās, un leja attiecībā pret euro kopumā stabilizējās līmenī, kas pēc tam saglabājās gandrīz visā laikposmā no 2009. līdz 2011. gadam. Lejas maiņas kurss attiecībā pret euro pasliktinājās īslaicīgos izvairīšanās no riska pasaules mērogā periodos, tostarp 2011. gada otrajā pusē. 2012. gada sākumā lejas vērtība attiecībā pret euro saglabājās līmenī, kas bija nedaudz zemāks nekā 2009.-2011. gada vidējais līmenis. Divu gadu periodā pirms šā novērtējuma lejas vērtība attiecībā pret euro samazinājās par 6,4 %.

Rumānija nav izpildījusi valūtas maiņas kursa kritēriju.

Visos kopš iestāšanās ES veiktajos konverģences novērtējumos konstatēts, ka vidējās ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes Rumānijā ir augstākas par atsauces vērtību. Vidējā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme Rumānijā gadā līdz 2012. gada martam bija 7,3 %, proti, augstāka par 5,8 % atsauces vērtību. Likmju starpība, salīdzinot ar euro zonu, maksimumu sasniedza 2009. gada vidū pasaules finanšu krīzes laikā. Ilgtermiņa procentu likmes Rumānijā strauji pazeminājās 2009. gada beigās, un saglabājās nedaudz virs 7 % atzīmes gandrīz visu 2010.–2011. gadu, bet pēc tam 2012. gada sākumā kritās vēl vairāk. Šis kritums cita starpā atspoguļoja arī sagaidāmo starpbanku likmju izmaiņu prognozes samazināšanu, kā arī stabilo pieprasījumu pēc valsts obligācijām fiskālās konsolidācijas pasākumu laikā.

Rumānija nav izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība un produktu un finanšu tirgu integrācija. Rumānijas ārējā bilance (t. i., tekošais un kapitāla konts kopā) pasaules krīzes laikā ievērojami uzlabojās. Ārējais deficīts no 2007. gadā sasniegtā maksimuma – 13 % no IKP – samazinājās līdz aptuveni 4 % no IKP 2009.–

2011. gadā. Ārējā deficīta samazināšanās pēdējo trīs gadu laikā jo īpaši saistīta ar ievērojami zemāku preču tirdzniecības deficītu, jo, strauji krītoties iekšējam pieprasījumam, strauji samazinājās imports. Rumānija kopš 2009. gada saņem starptautisko finansiālo palīdzību. 2011. gada pavasarī pēc pirmās maksājumu bilances palīdzības programmas pabeigšanas Rumānijai tika darīta pieejama ES-SFV piesardzības pasākumu programma (pieejama līdz 2013. gada sākumam) kopā aptuveni EUR 5 miljardu apmērā. Līdz šim saskaņā ar minēto programmu finansējums nav pieprasīts. 2010.–2011. gadā ārējās finansēšanas spiediens ievērojami mazinājās, strauji uzlabojoties ārējai bilancei, notiekot starptautiskās finansiālās palīdzības izmaksām un atsākot palielināties vispārējai vēlmei uzņemties risku.

Rumānijas ekonomika ir labi integrēta ES ekonomikā, pateicoties tirdzniecības sakariem un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pamatojoties uz izraudzītajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības vidi, Rumānijas rādītāji ir sliktāki nekā euro zonas dalībvalstu vidējie rādītāji. Iekšzemes finanšu sektora integrācija ES finansiālajā sistēmā ir būtiska, galvenokārt pateicoties tam, ka finanšu starpnieki lielā mērā pieder ārvalstu investoriem[18].

Ņemot vērā juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Rumānija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.

9. ZVIEDRIJA

Zviedrijas tiesību akti, jo īpaši likums par *Sveriges Riksbank*, valdības dokuments un Likums par valūtas kursa politiku, **nav pilnībā atbilstoši** LESD 131. pantā noteiktajam pienākumam nodrošināt saderību. Neatbilstības un nepilnības vērojamas saistībā ar centrālās bankas neatkarību, monetārās finansēšanas aizliegumu, kā arī centrālās bankas integrāciju ECBS euro ieviešanas laikā.

Pēdējā konverģences novērtējuma laikā 2010. gadā 12 mēnešu vidējā inflācija Zviedrijā bija augstāka nekā atsauces vērtība. Pēc tam inflācija ir pakāpeniski mazinājusies. Vidējā inflācija Zviedrijā 12 mēnešu laikā līdz 2012. gada martam bija 1,3 %, kas ir ievērojami zemāka par 3,1 % atsauces vērtību, un tiek prognozēts, ka tā saglabāsies ievērojami zemāka par atsauces vērtību arī turpmākajos mēnešos.

Vidējā SPIC inflācija 2008. gadā bija 3,4 %, un turpmākajos gados tā ir bijusi zemāka nekā 2 %, jo inflācijas spiedienam pretdarbojās spēcīgāka krona un darbaspēka vienības izmaksu pieauguma mazināšanās. Palielinoties enerģijas cenām, inflācija īslaicīgi pieauga 2010. gada otrajā pusē, tomēr 2011. gada laikā tā no jauna samazinājās. 2011. gadā inflācija vidēji bija 1,4 %.

Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi 2012. un 2013. gadā saglabāsies mērena inflācija, proti, attiecīgi 1,1 % un 1,5 % līmenī, jo sagaidāms, ka

[18] Par Rumāniju, kā dalībvalsti, attiecībā uz kuru ir pieņemta ES-SVF finansiālās palīdzības programma, un lai nenotiktu uzraudzības procedūru dublēšanās, 2012. gadā nav veikta makroekonomiskās nelīdzsvarotības pārbaude. Tāpēc tā nav iekļauta Brīdinājuma mehānisma ziņojumā un padziļinātajos pārskatos.

zemais iekšzemes pieprasījums un plašā neizmantotā kapacitāte ierobežos inflāciju palielinošo ietekmi, ko rada augstākas darbaspēka vienības izmaksas.

Zviedrija ir izpildījusi cenu stabilitātes kritēriju.

9.a grafiks. **Zviedrija - inflācijas kritērijs kopš 2006. gada**
(procentos, mainīgais vidējais rādītājs 12 mēnešu periodā)

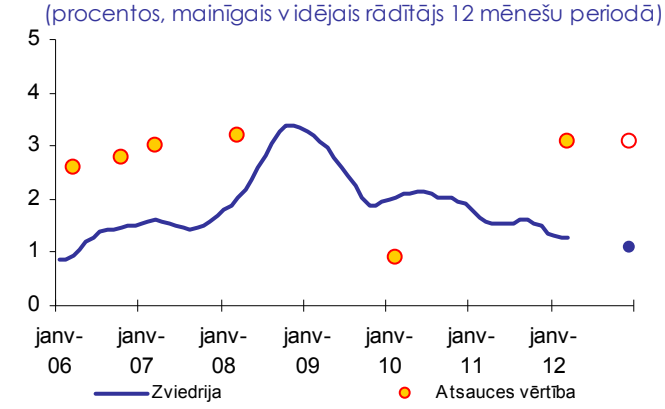

Piezīme. Ar punktiem 2012. decembrī norādīta prognozētā atsauces vērtībaun vidējais inflācijas līmenis valstī 12 mēnešu periodā.
Avoti: *Eurostat*, Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognoze.

Attiecībā uz Zviedriju nav pieņemts Padomes lēmums par pārmērīga budžeta deficīta pastāvēšanu. Laikā pirms pasaules finanšu krīzes Zviedrijas valsts finanšu sistēma bija attīstīta un stabila un vispārējās valdības budžeta pārpalikums 2007. un 2008. gadā bija attiecīgi 3,6 % un 2,2 %. 2009. gadā valdības budžeta bilance īslaicīgi kļuva negatīva (0,7 % budžeta deficīts). Sākoties ekonomikas atlabšanai, 2010. gadā budžeta bilance sasniedza nelielu pārpalikumu 0,3 % apmērā un saglabājās šajā līmenī 2011. gadā. Saskaņā ar Komisijas dienestu 2012. gada pavasara prognozi un, pieņemot, ka politika netiks mainīta, valdības budžeta bilance 2012. gadā būs ar 0,3 % deficītu, bet 2013. gadā no jauna ar pārpalikumu 0,1 % apmērā. Valsts kopējā parāda attiecība 2011. gadā bija 38,4 % no IKP, un prognozēts, ka lejupejošā tendence samazināsies un ka 2013. gadā minētā attiecība sasniegs 34,2 % no IKP.

Zviedrija ir izpildījusi publisko finanšu kritēriju.

9.b grafiks. **Zviedrija - valdības budžeta bilance un parāds**
Apgriezta skala (procentos no IKP)

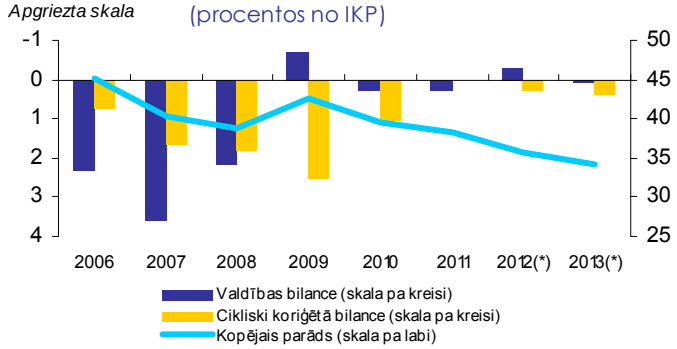

(*) Komisijas dienestu 2012.gada pavasara prognoze.
Avots: *Eurostat*, Komisijas dienesti.

Zviedrijas krona nepiedalās VKM II. Zviedrija izmanto mainīgā valūtas kursa režīmu un inflācijas mērķu noteikšanas režīmu kopš 20. gadsimta 90. gadu sākuma. Finansiālās krīzes laikā 2008. gadā krona strauji zaudēja vērtību, jo investori mazāk vēlējās uzņemties riskus, bet pēc tam krona ātri atguva vērtību. Laikposmā starp 2009. gada martu un 2011. gada februāri kronas vērtība attiecībā pret euro pieauga par aptuveni 20 %. Pēc vērtības nelielas pazemināšanās 2011. gada pirmajā pusē krona kopumā stabilizējās, un pēc tam 2011. gada beigās tās vērtība pieauga, jo Zviedrijas spēcīgās valsts finanšu sistēmas dēļ investori to sāka izmantot kā droša ieguldījuma līdzekli. Divu gadu laikā, par kuriem veikta novērtēšana, kronas vērtība attiecībā pret euro pieauga par 7,7 %.

Zviedrija nav izpildījusi valūtas maiņas kursa kritēriju.

Vidējā ilgtermiņa procentu likme Zviedrijā gadā līdz 2012. gada martam bija 2,2 %, kas ir ievērojami mazāk par 5,8 % atsauces vērtību. Vidējās ilgtermiņa aizdevumu procentu likmes Zviedrijā ir bijušas zemākas par atsauces vērtību kopš pievienošanās ES 1995. gadā. Zviedrijas ilgtermiņa procentu likmes ir ļoti cieši sekojušas zemākajam ilgtermiņa ienesīgumam starp ES valstīm pēdējos gados.

Zviedrija ir izpildījusi ilgtermiņa procentu likmju konverģences kritēriju.

Ir izvērtēti arī papildu faktori, tostarp maksājumu bilances attīstība un produktu un finanšu tirgu integrācija. Zviedrijas ārējais konts ir bijis ar pārpalikumu kopš 20. gadsimta 90. gadu vidus, un to veicināja augstais preču neto eksports un pēdējā laikā arī pakalpojumu eksports. Ārējā konta pārpalikums ir pieaudzis no aptuveni 4 % no IKP 21. gadsimta sākumā līdz aptuveni 7–8 % kopš 2004. gada. Zviedrijas ekonomika ir ļoti integrēta ES ekonomikā, pateicoties plašai tirdzniecībai un ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem. Pamatojoties uz izraudzītajiem rādītājiem, kas raksturo uzņēmējdarbības vidi, Zviedrijas rādītāji ir ievērojami labāki nekā euro zonas valstu vidējie rādītāji, jo īpaši pateicoties augstajam tehnoloģiju ieviešanas, inovāciju, interneta pieejamības, augstākās izglītības līmenim un publisko un privāto iestāžu kvalitātei. Zviedrijas finanšu sektors ir ievērojami integrēts ES finanšu sektorā, un īpaši ciešas saiknes tam ir ar citām Ziemeļvalstīm un Baltijas valstīm. Zviedrijas finanšu sektors ir labi attīstīts, pietiekami liels un moderns un atbilst tās augstajam ekonomikas attīstības līmenim. Tomēr Zviedrijā iepriekšējos gados ļoti pieauga mājokļu cenas, un tikai nesen šis pieaugums ir sācis stabilizēties. Saskaņā ar 2012. gada februāra Brīdinājuma mehānisma ziņojuma secinājumu par Zviedriju būtu jāsagatavo padziļināts pārskats makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras kontekstā.

Ņemot vērā tās juridiskās atbilstības un konverģences kritēriju izpildes novērtējumu, kā arī ņemot vērā papildu faktorus, Komisija uzskata, ka Zviedrija nav izpildījusi nosacījumus euro ieviešanai.